

לבעינה של תורה

שיחות שנמסרו בבית המדרש על ידו ראש הישיבה הרב ברוך וידר שליט"א

שיחה תפט
ב' באדר ב' תשפ"ד
פרשת "פקודי"

”חֲזַק וַיֵּאֱמֶץ לְבָבְךָ”

בניין מסירות הנפש עבור כלל ישראל

הגאולה. בספר תהלים נכתב²: ”וַיְהִי בְשֵׁלֶם סָפוּ וַיִּמְעוֹנְתוּ בְצִיּוֹן”. למד מכך הגר"א, בספר 'קול התור'³ - שהוא מעין 'שלחן ערוך' של הגאולה - שכפי שבסוכה ישנו דין 'תעשה ולא מן העשוי'⁴, כך גם בבניין הארץ יש לנהוג באופן של 'תעשה ולא מן העשוי' ויש לפעול עם ריבוננו של עולם כדי שהבניין יתקיים. גם הרב זצ"ל מדבר רבות על החובה הגדולה לבנות את האומה בחומר וברוח. שתי המשימות הגדולות הללו מוטלות על כתפיהם של אותם אנשים - מכוח זה אנו לומדים תורה כבכל הדורות, ומוסיפים על כך לימוד אמונה ושותפות בבניין הארץ ובמלחמה עליה.

שאיפתנו היא להצמיח זן חדש של בני תורה ותלמידי חכמים ארץ-ישראליים, וברוך ה' שאיפתנו זו כבר נושאת פירות נפלאים, הן בישיבה והן בצבא.

”מי שפעל עם א-ל”

בשיחה הקודמת שרטטנו את דמותו של בן-התורה שאנו שואפים להצמיח בין כותלי ישיבת 'הכתל', בסייעתא דשמיא - בן תורה שהוא תלמיד חכם של ארץ ישראל, תלמיד חכם של דור הגאולה. תלמיד חכם השקוע בסוגיות בעיון ובהלכה בכל כוחו ובונה בקרבו בניין של אמונה ויראת שמיים, מתוך ראיית קץ המגולה בחזרת עם ישראל לארצו, ורואה חשיבות בבניית

ישיבת ציון בחומר וברוח. הלוא דורות שלמים התפללו ”וַתְּחַזְּקֵנָה עֵינֵינוּ בְּשׂוֹבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים”, וכיום אנו חוזים בשיבתו של הקב"ה לציון והננו מבקשים להשתתף עימו בשובו שבות עמו לציון¹.

זאת למדנו מבית מדרשו של הגר"א, ובהתאם לכך צריכה להתעצב דמותו של תלמיד חכם בן דור

² פרק עו, פסוק ג

³ פרק א, אות ז

⁴ עיין סוכה, דפים יא-יב

¹ עיין ירושלמי, שבת, פרק ו, הלכה ט: "אמר רבי ירמיה בן אלעזר: עתידה בת קול להיות מפוצצת באהלי צדיקים ואומרת: כל מי שפעל עם א-ל יבוא ויטול שכרו".

התורה לשמה הוא, להעשיר את כנסת ישראל בכחות רוחניים גדולים, וכל מה שמתרבה אור התורה, ועמה חבתה וכבודה, בלב אחד מישראל – בליבו של כל אחד ואחד מאיתנו – "הרי הכח היסודי של האמה מתחזק ומתאמץ, והנשמה הפרטית של זה האיש, הפועל ברכה כללית זו, היא מצד עצמה גם כן מתגדלת ומתהדרת, משתלמת ומתפארת בענפים רבים ורעננים, ומשלחת שורשים רבים ואדירים, ומשתרשת על ידם בשורשי עץ החיים האמתיים". כשאנו לומדים בבית המדרש מתרבה אור התורה, ומתחזק הכוח היסודי של נשמת האומה שולח את פארותיו בכל חלקיה בעולם ובמדינת ישראל ומעניק להם את היכולת לעמוד בכל האתגרים.

בסעיף אחר כותב הרב עוד בענייננו⁷: "כשלומדים תורה לשמה עושים חסד עם כנסת ישראל", היינו נשמת ישראל. לעיתים בגילאים הצעירים נהוג לציין שאיפות כגון: להיות בן תורה וירא שמיים, לשמור על הדרך שלי, להיות בצבא עם הסדר'ניקים, לבנות משפחה של יראת שמיים וכד'. כל אלו הן שאיפות נכונות, אולם המימד הגבוה של לימוד התורה לשמה, הוא לשם עם ישראל ולשם כנסת ישראל. אלו הם הדברים שנכתבו גם בסעיף הראשון, שהלוא "אורייתא, קודשא בריך הוא וישראל – חד הוא". "הא כיצד? רוח האומה מתחזק על ידי מה שבניה מתפרנסים בפרנסתם הרוחנית מפרי רוחה, והתורה כולה היא מלאה רוח ישראל, וכל יחיד העוסק בתורה הוא מגלה כוח חיים חדש בנשמת ישראל על ידי המזון הנשמתי שהוא מקבל מהתורה".

משמעות הדברים מבחינה מעשית היא שהכוח של ממשלתנו ושל העומד בראשה, של חיילינו ומפקדינו, לעמוד באתגרים הגדולים שהקב"ה מעמיד אותנו בהם – ניזון מלימוד התורה של כל בחור ובחור בישיבת 'הכתל' או בישיבה אחרת. אנו מתמודדים עם אתגרים גדולים. מידי יום נורות מן הצפון עשרות רקטות. לפחות, לתוך שטח מדינת ישראל; מאות אלפים מתושבי המדינה, הוגלו

ניתן לראות כיום את הפירות המיוחדים בדמותם של תלמידי הישיבה ובוגריה הפזורים במרחבי העשייה הציבורית במדינת ישראל. פגשתי הבוקר שניים מתלמידינו המצויים כעת בעיצומו של קורס קצינים. היה ניכר על פניהם שהם בני תורה, הקובעים עיתים לתורה במסירות נפש בכל יום ויום, כפי ששמעתי מפיהם. כמה נפלא הדבר!

"בעלי תריסין"

אתמול חולקו בישיבה תעודות הערכה לחיילינו על ידי לוחמי חזית בית-המדרש. מאידך גיסא, כפי שאמר לי משהו הבוקר, מבחינה מסוימת יותר קל ללחום בעזה ובחאן יונס מלהיות לוחם בבית המדרש. שם ישנו מתח מבצעי וחשים את הפעילות והעשייה, ואילו בבית המדרש שוררת שגרה וחסר המימד של מאבק בקשיים. על כן, חילקנו אתמול תעודות הערכה של הלוחמים בחזית הצבא ללוחמים בחזית בית המדרש, שהיא לאמתו של דבר החזית המרכזית של עם ישראל. נקווה שנצלח להצדיק את התעודות שקיבלנו.

לאור זאת, עלינו ללמוד ספרי אמונה ולהעמיק בחשיבותו של לימוד התורה, עבור הפרט ועבור קיום הלאומי של עם ישראל. עלינו להבין את הערך העצום שלנו כלומדי תורה בחזית עם ישראל. כיום ישנה חזית בדרום וייתכן שגם תתעצם החזית שבצפון, וישנה חזית בבית המדרש, ליבו של עם ישראל.

"כי היא לנו עז ואודה"

בימים ישנה חשיבות יתירה ללמוד 'נפש החיים' שער ד', ובמיוחד את ספר 'אורות התורה', המעניק מימד כללי ללימוד התורה.

בסעיף הפותח את פרק ב' מספר זה, שכותרתו היא 'תורה לשמה', נכתב: "עניין תורה לשמה לשם התורה", בדומה לדברי 'נפש החיים'⁵. אולם, בהמשך הפרק הרב מוסיף שישנו מימד נוסף בלימוד התורה לשמה⁶: "אחד מהדרכים של עסק

⁵ שער ד, פרק ג
⁶ אות ד

⁷ אות ה

תיקון לחטא המרגלים, המעיב מאז היותו על האומה.

כיצד נחזק את שריר זה בקרבנו ונתחנך למסירות נפש, גם בתנאי המחיה הנוחים שלנו? כיצד נפתח בעצמנו את הרגישות והשותפות בצערו של כלל ישראל? כיצד נלמד ללכת בדרכי ה' יתברך, עליו נאמר¹¹: "עֲמוּ אָנֹכִי בְצָרָה" ו"שכינתא בגלותא" ואף מצטערת בצערם של ישראל¹²? מה יגרום לנו להתמידו לשקוע בתורתה הגדולה של האומה בשל כך? על מנת לאמן ולחזק את שריר מסירות הנפש בקרבנו, שלא יתנוון חלילה, ניסע בעזרת ה' בשבת 'זכור' ל'שבת כלל-ישראל' בעיר שדרות. הקשיים יהיו מרובים, הדבר לא יהיה בהכרח קל, אולם כל הישיבה תתאמץ ותתגייס למבצע הגדול והקדוש. כבר ישנם מספר אברכים ובחורים משיעור ד' הפועלים לשם כך וגם המשרד רתום לכך. זהו אימון של שריר מסירות הנפש למען עם ישראל, יחד עם הלימוד בשקידה ובעמל בישיבה.

אמנם יהיה פחות נוח מאשר באיזור הנוחות שלנו, אולם אנו נתמלא בעוז ובגבורה ונחנך את עצמנו בדרך של "עֲמוּ אָנֹכִי בְצָרָה". כבר סיפרנו שישנה שמועה שמו"ר הרב נבנצל שליט"א אינו ישן במיטתו מאז שמחת תורה, ועל הלילה הראשון קיבלתי עדות מפורשת. בעקבות כך הובא בינתיים לידיעתי על תלמיד חכם חשוב אחר, שמאז תחילת המלחמה ישן ללא כרית ואינו שותה משקה עם סוכר¹³. זאת מבלי לצאת יתר על המידה מאיזור הנוחות, העיקר הוא שלא להמשיך בשגרה. יש לדעת שלכל מעשה שלנו ישנה השפעה בשמיים ובארץ, בפרט למעשים הטובים.

מבתיים (במידה מסוימת יש בזה חסד ה', שהגלנו בתוך ארצנו ולא מחוצה לה, עם כל הכאב והקושי שבדבר); למעלה ממאה חטופים שבויים עדיין במנהרות בעזה. מי ייתן להם את הכח לעמוד באתגרים הגדולים הללו? מי יזרים את העוצמות למג"דים, למח"טים, למפקדי האוגדות ולרמטכ"ל? בחור בשיעור א' הלומד מסכת כתובות, וכמובן כל לומדי בית המדרש! כנסת ישראל, כלומר: נשמת עם ישראל, היא נשמה אחת. כל נשמות ישראל הן יחידה אחת המתפשטת בגופים של כלל ישראל, כן ירבו. מכך נולד דין הערבות⁸, המאפשר לאחד להוציא את זולתו ידי חובה בברכות, לדוגמה. על כן, לימוד התורה של כל אחד ואחד מאיתנו בונה את הנשמה הישראלית הכללית, המזרימה כוח מתוך בית המדרש לכל איבריה - היינו: הרמטכ"ל, ראש הממשלה, השרים, חברי הכנסת, הלוחמים, השוטרים, תושבי הדרום וכן הלאה.

"עֲמוּ אָנֹכִי בְצָרָה"

מהו השריר שבכוחו להניע את התושבים, את החיילים, את החטופים ואת האזרחים לתת אמון במהלך המורכב הזה ושאותו יש לאמן ולהעצים? מהו השריר הנשמתי שעל המוח לחזקו ולאמצו? זהו כוח מסירות הנפש! כוח זה מופיע כעת בצורה יוצאת דופן באומה כולה. הוא הפציע לראשונה בשמחת תורה, בשעה שיהודים קמו ועזבו את משפחותיהם ואת שמחת החג ונסעו להילחם, על אף שידעו שרבים הסיכויים שהם לא יחזרו לביתם. כוח מסירות הנפש, שנזרע בנו על ידי אברהם אבינו בעקידת יצחק, פועם בלב האומה ומתנוצץ במסירות הנפש המופיעה בעם ישראל למען האומה ובעבור ארץ ישראל. הגר"א ב'קול התור'⁹ והרב זצ"ל באגרותיו¹⁰ כותבים שמסירות נפש זו מהווה

מתקנים את חטא המרגלים שהוציאו דבה על הארץ, בתשובת המשקל: להגיד ולבשר בעולם כלו הודה והדרה, קדושתה וכבודה."

¹¹ תהלים, פרק צא, פסוק טו. עיין שמות רבה, פרשה ל, סימן כד: "אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: אם אין לכם זכות בשבילי אני עושה. כביכול, כל ימים שאתם שם בצרה אני עמכם, שנאמר: 'עֲמוּ אָנֹכִי בְצָרָה' ואני גואל לעצמי."

¹² עיין נפש החיים, שער פרק יא: "כי במקום שיש חילול שמו ית' - כגון: צרת כלל ישראל, באמור עם ה' אלה והמה מוכים ומעונים - מחוייבים לבקש ולשפור שיח לפניו ית"ש על חילול שמו ית', ואך למען שמו יעשה... על גודל הצער של מעלה בזמן שהאדם שרוי בצער למטה".

¹³ הובא בהערת העורך לשיחה הקודמת.

⁸ עיין באר מים חיים, יתרו, ד"ה בחודש: "ונודע אשר כללות ישראל בכלל הם אדם אחד ברמ"ח אברים וגידים... אשר על כן כל ישראל ערביין זה בזה... כי כולם אחד ממש הם."

⁹ פרק ה, עמוד 129: "תיקון רב לחטא המרגלים יכול לבוא על ידי גאולת ירושלים ובניינה ועל ידי הפעולות לקיבוץ גלויות, לפי הכלל הידוע כי זה לעומת זה עשה אלוקים ומדה כנגד מדה היא, הן לחוב והן לזכות, תקן במה שפגמת."

¹⁰ אגרות הראיה, חלק א, אגרת צו: "יסוד הגלות והשפלות הנמשך בעולם בא רק ממה שאין מודיעים את א", את ערכה וחכמתה, ואין

אם כן, בעזרת ה' יתברך ניסע ל'שבת זכור' בשדרות וננסה לטעום את טעם החורבן, את צער השכינה ואת צערם של ישראל בעקבות מה שהתרחש בשמחת תורה. נלך ככל שיתאפשר לנו לראות בעיניים ולחוש את ה"שכינתא בגלותא", את צער השכינה. בעזרת ה' מתוך כך נבנה את קומת הרוח של הישיבה - רוח עוז, רוח גבורה, רוח מסירות נפש למען עם ישראל, שתתעצב בנו יחד עם קומת הנשמה הנבנית בלימוד שבבית המדרש. נתבונן בתושבי שדרות ונלמד מהם את סוד מסירות הנפש. אמנם, ודאי לנו שלא נגלה יותר מארץ ישראל, שהלוא מדינת ישראל היא ראשית צמיחת גאולתנו, אך איננו יודעים אלו צרות וקשיים עתידיים עוד לצוץ בדרכנו, דרך הגאולים. על כן, נמלא את הרוח, נתפלל, נתאמץ ונתחזק שהכל יהיה בעזרת ה' לכבודו יתברך, לשם בניין עם ישראל ולשם קוממיות השכינה השבה לציון, כפי שחתמנו בשבוע שעבר בפסוק האומר הכל¹⁴: "כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאתִיו יִצְרֵתִיו אֶף עֲשִׂיתִיו".

¹⁴ ישעיהו, פרק מג, פסוק ז